

ASIA: lausunto sosiaali- ja terveysministeriön asettaman luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvatyöryhmän raportin johdosta

Työryhmän tavoitteet

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvatyöryhmä luovutti raporttinsa 7.10.2013.

Työryhmän tavoitteena oli mm.:

- kehittää luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvaa selvittämällä heidän sosiaaliturvassaan ja heidän sosiaaliturvaansa vaikuttavien verotuksessa mahdollisesti olevat epäkohdat
- luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvassa ei olisi perusteettomia eroavuuksia palkansaajien sosiaaliturvaan nähden.

Työryhmässä oli mukana suuri joukko hyvin erilaisia toimijoita, joilla on näkökulma luovilla aloilla tai muihin itsensä työllistäviin. Raportin perusteella ei voi välttyä mieltämisestä osallistujien ja heidän kattamiensa intressien heterogeenisyyttä. Sosiaali- ja terveysministeriö ei ole pyytänyt Suomen kääntäjien ja tulkkien liitolta asiasta lausuntoa. Koska raportin aihepiiri koskettaa selkeästi osaa jäsenistöstämme, katsomme, että on hyvä lausua asiasta.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, SKTL, edustaa käännös- ja tulkkausala

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, SKTL, edustaa koko käännös- ja tulkkausala. Liitto tekee työtä alan eettisten periaatteiden ja toimivien käytäntöjen kehittämiseksi. Se luo malleja, joita hyödyntämällä käännökset ja tulkkaukset sujuvat hyvin - niin kääntäjän ja tulkin kuin asiakkaan näkökulmasta. Liitolla on vahva kirjallisuuden ja kulttuurin alan painotus.

SKTL:n jäsenkunnasta suuri osa työskentelee yrittäjyyden ja työsuhteisuuden rajamailla

Työryhmä katsoo loppuraportissaan, että toimeentulo-ongelmat luovilla aloilla johtuvat ennen kaikkea monien itsensä työllistävien pienistä tuloista, joten niitä ei voida ratkaista ansiosidonnaisella sosiaaliturvalla.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton jäsenkunnasta monet, esimerkiksi kirjallisuuden suomentajat¹, työskentelevät yrittäjyyden ja työsuhteisuuden rajamailla ja monet asiat, joita työryhmä on käsitellyt, koskettavat heidän elämäänsä. Viimeisimmän palkkiotutkimuksen mukaan keskimääräiset ansiot kirjallisuuden kääntämisestä vuoden 2012 verotuksessa olivat 14 840 euroa. Kirjallisuuden suomentajat hakevat - ja osa saakin - kääntämisen tueksi apurahoja. Keskimäärin apurahasumma oli vuonna 2012 keskimäärin 7340 euroa. Kääntäjät ovat verotuksessa ja eläkeasioissa ammatinharjoittajan tai yrittäjän asemassa eli he maksavat edellä mainituista bruttotuloistaan eläkemaksuja ja kustantavat itse mm. työvälineensä ja terveydenhuoltonsa. Riskinä on myös alati epävarma töiden saatavuus.

Voidaan siten todeta, että muun muassa kirjallisuuden suomentajat ovat pienituloisia, mutta kaikesta huolimatta Suomessa on muutama sata suomentajaa, jotka ammatikseen suomentavat kirjallisuutta ja hankkivat sillä elantonsa. Toki osa tekee myös opetustyötä tai muuta satunnaista työtä, mutta kirjallisuuden suomentaminen on heidän päätyönsä.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto nostaa Luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvatyöryhmän raportista kaksi epäkohtaa, jotka nähdäksemme ovat selkeitä, täysin ratkaistavissa ja kehittäisivät kirjallisuuden suomentajina työskentelevien sosiaaliturvaa oleellisesti. Tavoitteet ovat prioriteettijärjestyksessä:

1. MYEL:n laajentaminen kattamaan apurahataiteilijoiden ei-työsuhteisen työn eläketurvan (kohta 3.5.2)

Koska kirjallisuuden suomentajien ansiotaso on matala, ovat YEL:n mukaan maksettavat eläkemaksut heille erittäin suuri menoerä. Lisäksi apurahojen osalta suomentajat on jo veloitettu ottamaan vakuutus MYEL:stä.

Taiteilijoiden, mukaan lukien kirjallisuuden suomentajat, ei-työsuhteisen eläketurvan toimeenpanemista MYEL:n piirissä tulee selvittää tarkemmin. Osa taiteilijoista, esimerkiksi kirjallisuuden suomentajista, saa työuransa aikana valtion tai eri säätiöiden myöntämän työskentelyapurahan, joka on vakuutettu MYEL:ssä. Muunkin ei-työsuhteisen toiminnan vakuuttaminen yksinkertaistaisi ja selkeyttäisi taiteilijoiden eläkeasioiden hoitoa. Kun MYEL:iin on luotu apurahataiteilijoiden

¹ Todettakoon tässä, että Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton kirjallisuuden suomentajajäsenet ovat maamme kirkkisuomentajia. Jäseneksi ei voi hakea ennen kuin on suomentanut vähintään kaksi julkaistua täysipitkän romaanin laajuista teosta.

eläkejärjestelmä, on jo hyväksytty taiteilijatyön erityinen luonne, jonka perusteella heidän on hyväksytty ko. eläkejärjestelmän piiriin.

2. Tekijänoikeuskorvausten huomiotta jättäminen ansiosidonnaista päivärahaa soviteltaessa

Palkansaajan, jotka tekijänoikeuskorvausten ollessa kyseessä ovat tyypillisesti itsensä työllistäviä/freelancereita, ansiopäivärahan perusteena olevaa palkkaa määritettäessä ei oteta huomioon tekijänoikeuskorvauksia, vaikka tekijänoikeuskorvaukset maksetaan usein vuosien kuluttua varsinaisen työn tekemisestä eivätkä kyseessä siten ole korvaukset, jotka olisivat syntyneet työttömyyden aikana. Nämä ansiotulona saadut tekijänoikeuskorvaukset sen sijaan otetaan huomioon työttömyysetuuden sovitellussa. Sovittelussa huomioon otettavista tuloista puolet vaikuttaa työttömyysetua pienentävästi (saanut euron tekijänoikeuskorvausta, sovitellussa huomioidaan 50 senttiä).

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto kannattaa työryhmän esitystä siitä, että selvitetään, voidaanko tekijänoikeuskorvaukset jättää huomioimatta päivärahan sovitellussa siltä osin kuin niitä maksetaan teoksesta, joka on tehty ennen työttömyyttä.

Helsingissä 18.12.2013

Ystävällisin terveisin

SUOMEN KÄÄNTÄJIEN JA TULKKIEN LIITTO – FINLANDS ÖVERSÄTTAR- OCH TOLKFÖRBUND RY

Kristiina Antinjuntti, puheenjohtaja